Orgelkunst

Vlaams cultureel-erfgoedtijdschrift

Nieuwsbrief

20 – november 2026

Onze volgende nieuwsbrief verschijnt in februari 2027.

Vier eeuwen orgelcultuur

In het decembernummer van *Orgelkunst* nemen zes bijdragen u mee op een boeiende reis door vier eeuwen orgelcultuur.

We openen het decembernummer met aandacht voor de orgelwerken van Louis Couperin (1626-1661), wiens 400ste geboortejaar we dit jaar herdenken. Zijn orgeloeuvre vormt een belangrijke schakel in de ontwikkeling van de Franse klassieke orgelmuziek.

Vervolgens maken we kennis met de rijke orgelgeschiedenis van de Saint-Loupkerk in Namen, waar nu twee orgels na een halve eeuw stilte opnieuw tot klinken zijn gebracht.

In het Noord-Duitse Berne ontdekken we de bewogen geschiedenis van een historisch orgel waarvan de oorsprong teruggaat tot het einde van de zestiende eeuw en dat onlangs grondig werd gerestaureerd.

Dichter bij huis besteden we aandacht aan het vijftigjarige bestaan van Orgelbouw Marc Nagels en aan het orgel van de Sint-Quintinuskerk in Zonhoven, dat oorspronkelijk door Robustelly voor de abdij van Val-Saint-Lambert werd gebouwd.

Bijzonder is ook de 26ste *Orgelkunst*-cd, die als bijlage bij het decembernummer wordt aangeboden. Robert Hostyn, Eric Hallein en Nicolas De Troyer vertolken orgelwerken van respectievelijk Paul Barras, Herman Roelstraete en Jo Van Eetvelde.

Met dit extra dikke nummer sluiten we 2026 af en kijken we bovendien al vooruit naar een bijzondere mijlpaal: in 2027 verschijnt immers de vijftigste jaargang van *Orgelkunst*!

Louis Couperin (1626-1661) en zijn *Livre d'orgue*

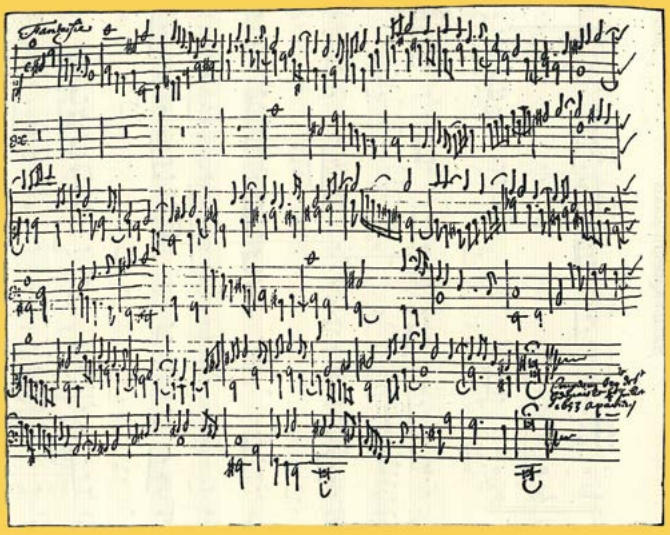
Vierhonderd jaar geleden werd Louis Couperin geboren, een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de Franse klaviermuziek uit de zeventiende eeuw. Hoewel zijn naam lange tijd vooral met zijn klavecimbelwerken werd geassocieerd, neemt ook zijn orgeloeuvre een bijzondere plaats in de muziekgeschiedenis in.
Louis Couperin was vanaf 1653 organist van de Parijse Saint-Gervaiskerk, waar verschillende generaties van de familie Couperin werkzaam zouden zijn. Zijn orgelcomposities bleven eeuwenlang vrijwel onbekend. Pas in 1957 kwam een belangrijk manuscript met zijn orgelwerken aan het licht. Een volledige editie ervan verscheen uiteindelijk in 2003.
De ongeveer zeventig overgeleverde orgelwerken omvatten fantasieën, fuga's, duo's, trio's en liturgische versetten. Ze bevinden zich op het kruispunt van de oudere polyfone traditie en de Franse klassieke orgelstijl die in de tweede helft van de zeventiende eeuw tot volle ontwikkeling zou komen.
Opvallend zijn de harmonische rijkdom, de inventieve contrapuntische schrijfwijze en de bijzondere aandacht voor de klankmogelijkheden van het Franse orgel. De interpretatie van deze muziek roept echter verschillende vragen op, onder meer over registratie, versieringen en uitvoeringspraktijk.

Johan Zoutendijk belicht de historische achtergrond, de muzikale kenmerken en de interpretatieproblemen van Couperins orgelmuziek. Zijn bijdrage biedt een leidraad om dit waardevolle repertoire beter te begrijpen en uit te voeren.

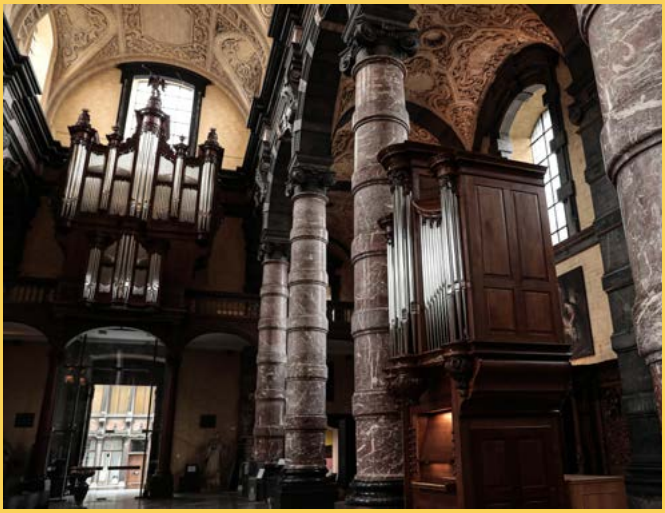
De orgels van Saint-Loup in Namen

In oktober 2023 kwam in de Saint-Loupkerk in Namen een einde aan een halve eeuw orgelstilte. Twee instrumenten kregen er opnieuw een stem. Maar welke geschiedenis gaat achter deze orgels schuil? En gaat het om restauratie, reconstructie of nieuwbouw?
De geschiedenis van Saint-Loup begint in de zeventiende eeuw, toen de kerk nog de Sint-Ignatiuskerk van het Naamse jezuïetencollege was. Muziek speelde er een belangrijke rol, zowel tijdens de erediensten als bij andere plechtigheden.
Na de opheffing van de jezuïetenorde in 1773 kreeg de kerk een nieuwe bestemming. In de daaropvolgende eeuwen werden verschillende orgels aangekocht, verbouwd en vervangen. Daarbij duiken namen op van orgelbouwers als Sébastien Lachapelle, Joseph Merklin en Charles Anneessens.
In de twintigste eeuw raakte het orgel geleidelijk in verval. Een ambitieus restauratie- en nieuwbouwproject, uitgevoerd door de *Manufacture d'orgues Thomas* uit Clervaux (LU), moest Saint-Loup opnieuw een plaats geven in het muzikale leven van Namen.

Cindy Castillo reconstrueert de geschiedenis van de instrumenten, van de zeventiende eeuw tot vandaag. Haar bijdrage maakt duidelijk hoe de geschiedenis van een kerk en haar orgels voortdurend met elkaar verweven zijn.

Oldham-manuscript, Fantaisie f. 53v

Het hoofd- en koororgel in de Saint-Loupkerk te Namen. © Isabelle Françaix

Het historische orgel van de Sint-Aegidiuskerk in Berne (D)

In de Sint-Aegidiuskerk van Berne, een kleine plaats tussen Bremen en Oldenburg, bevindt zich een van de belangrijkste historische orgels van de regio.
De oorsprong van het instrument gaat terug tot 1596, toen de uit Brabant afkomstige orgelbouwer Reinhardt Lampeler er een nieuw orgel voltooide. In de loop van de volgende eeuwen onderging het talrijke wijzigingen en uitbreidingen.
Verschillende gerenommeerde orgelbouwers drukten hun stempel op het instrument. Zo werd het in 1643 ingrijpend verbouwd door Gerd Kröger. In 1709 onderzocht Arp Schnitger het orgel en stelde hij een rapport op dat voor onze kennis van het instrument bijzonder waardevol is. Later volgden onder meer werkzaamheden door Christian Vater, Johann Hinrich Klapmeyer, Johann Friedrich Köhler en Georg Wilhelm Wilhelmy.
Zoals bij veel historische orgels ontstond door deze opeenvolgende ingrepen een complex geheel, waarin verschillende bouwperioden vertegenwoordigd zijn.
De recente restauratie stelde de betrokkenen voor belangrijke vragen. Welke historische toestand moest als uitgangspunt dienen? Hoe konden de bewaarde onderdelen optimaal worden gerespecteerd? En hoe konden historische kennis, technische mogelijkheden en muzikale vereisten met elkaar worden verzoend?

Natalia Gvozdkova en **Léon Berben** beschrijven de geschiedenis en de restauratie van dit bijzondere instrument. Hun bijdrage biedt tevens een interessante reflectie over de mogelijkheden en grenzen van historisch verantwoorde orgelrestauratie.

Het historische orgel in Berne. © Christina Debus

50 jaar Orgelbouw Marc Nagels

Op 1 mei 2026 vierde Orgelbouw Marc Nagels zijn vijftigjarige bestaan. Een mooie gelegenheid om terug te blikken op het werk van een orgelbouwer die gedurende een halve eeuw een belangrijke bijdrage leverde aan de Vlaamse orgelcultuur.
Marc Nagels verwierf zijn vakkennis vooral door praktijkervaring en ambachtelijke opleiding.
In 1975 voltooide hij zijn eerste positieforgel. Een jaar later begon hij officieel zijn eigen orgelbouwbedrijf in Kozen.
Het atelier bouwde in de daaropvolgende decennia verschillende nieuwe instrumenten, maar verwierf vooral bekendheid door restauraties en herstellingen van bestaande orgels.
Ook de overdracht van kennis aan jongere medewerkers en stagiairs speelde steeds een belangrijke rol.

Edward Vanmarsenille schetst de loopbaan van Marc Nagels en belicht zijn betekenis voor de orgelbouw in Vlaanderen. Een uitgebreide werkenlijst biedt een overzicht van vijftig jaar nieuwbouw, restauraties en herstellingen.

Orgelmaker Marc Nagels. Fotograaf onbekend

Het orgel van Val-Saint-Lambert in Zonhoven

Het orgel van de Sint-Quintinuskerk in Zonhoven heeft een bijzonder bewogen geschiedenis. Het werd oorspronkelijk in de jaren 1762–1764 door de Luikse orgelbouwer Guillaume Robustelly gebouwd voor de abdij van Val-Saint-Lambert bij Seraing.
Na de opheffing van de abdij tijdens de Franse Revolutie kreeg het instrument een nieuwe bestemming. Het werd naar Zonhoven overgebracht, waar het sindsdien deel uitmaakt van het muzikale en religieuze erfgoed van de parochie.
Doorheen de negentiende en twintigste eeuw onderging het orgel verschillende verbouwingen en aanpassingen. De oorspronkelijke aanleg werd daarbij ingrijpend gewijzigd, waardoor het vandaag verschillende historische bouwfasen in zich verenigt.
Aan de hand van archiefdocumenten, historische beschrijvingen en dispositiegegevens reconstrueert **Luc De Vos** de geschiedenis van het instrument, vanaf zijn ontstaan in Val-Saint-Lambert tot zijn huidige toestand in Zonhoven.

Het resultaat is een boeiend verhaal over de wisselwerking tussen orgelbouw, veranderende muzikale opvattingen en de zorg voor het historisch erfgoed.

Orgelkunst-cd nr. 26 Orgelmuziek uit de twintigste eeuw

Bij het komende decembernummer van *Orgelkunst* verschijnt onze 26ste cd, gewijd aan orgelmuziek van eigen bodem uit de twintigste eeuw. Drie organisten vertolken werk van even-veel Belgische componisten, opgenomen op het orgel van de Sint-Quintinuskerk in Zonhoven.

Robert Hostyn vertolkt drie composities van Paul Barras, waaronder de variaties op *O filii et filiae* en een *parafrase op Ave maris Stella*. Eric Hallein brengt werken van Herman Roelstraete, met onder meer de *Drie modale fantasia's* en de *Sonata per Organo IV*. Nicolas De Troyer sluit het programma af met de *Sonate* van Jo Van Eetvelde.

Met deze nieuwe opname zet *Orgelkunst* drie componisten in de kijker die elk een eigen bijdrage leverden aan de orgelmuziek van de twintigste eeuw.

Het orgel in de Sint-Quintinuskerk te Zonhoven. © Luk Bastiaens

Concertagenda

november				
za 07	15:00	Hasselt	Sint-Quintinuskathedraal	Xavier Deprez
za 14	15:00	Leuven	Sint-Jan-de-Doperkerk	Peter Waldner
	20:00	Tessenderlo-Ham	Sint-Martinuskerk	Denis Roosen
zo 15	15:00	Neerpelt	Sint-Niklaaskerk	Masako Honda
	16:00	Hoboken	Onze-Lieve-Vrouw-Geboortekerk	Sofiia Dubii
zo 29	20:00	Tongeren	Onze-Lieve-Vrouwbasiliek	Fabien Moulaert
december				
za 05	15:00	Hasselt	Sint-Quintinuskathedraal	Johan Hermans
zo 06	15:00	Idegem	Sint-Amanduskerk	Peter Thomas
za 12	12:00	Sint-Truiden	Collegiale Onze-Lieve-Vrouwkerk	Joëlle Sauvenière
do 24	16:00	Tongeren	Onze-Lieve-Vrouwbasiliek	Luc Ponet
do 31	16:00	Tongeren	Onze-Lieve-Vrouwbasiliek	Luc Ponet

Uw orgelconcert in onze agenda?

Organiseert u een orgelconcert in Vlaanderen? Bezorg ons tijdig de gegevens via dit onlineformulier.

Ook aankondigingen van andere orgelevenementen in Vlaanderen en daarbuiten zijn welkom, bij voorkeur in een Word-document via mail@orgelkunst.be

Colofon

Deze digitale nieuwsbrief is een uitgave van
Orgelkunst vzw, Overhemstraat 28 A, 3320 Hoegaarden
mail@orgelkunst.be

Verantwoordelijke uitgever: stijn.hanssens@orgelkunst.be
Redactie: luk.bastiaens@orgelkunst.be

De vereniging kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden in informatie die door derden is aangeleverd of elders is gepubliceerd.

Vlaanderen verbeelding werkt

Orgelkunst
Vlaams cultureel-erfgoedtijdschrift

ORGELKUNST . JAARGANG 50
50
een halve eeuw orgelcultuur

Orgelkunst

Tijdschrift

over orgelcultuur van gisteren, vandaag en morgen

Website

info, agenda orgelconcerten, shop, downloads ...

CD's

een exclusief cd-label met opnames op Vlaamse orgels

Neem nu een abonnement op *Orgelkunst* 2027

driemaandelijks tijdschrift + exclusieve cd

Tijdschrift + digitaal
België: € 40
jongeren tot 26 jaar: € 25

Europa: € 53
Buiten Europa: € 60

Enkel digitaal
Wereldwijd: € 30

** Steunabonnement welkom vanaf € 75*

online: www.orgelkunst.be/abonneren
bank: via rekening BE09 4366 2049 9157

Orgelkunst

Vlaanderen

ORGELKUNST . JAARGANG 50
50
een halve eeuw orgelcultuur

